

МЕТОДИКА ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОРГАНІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ

Мардарова Ірина Костянтинівна,
м.Мукачево

У статті автор уточнює поняття «пізнавальна діяльність дошкільників». Описує процес підготовки студентів (майбутніх вихователів) до організації пізнавальної діяльності дітей засобами комп'ютерних технологій

Ключові слова: підготовка студентів, пізнавальна діяльність дошкільників, комп'ютерні технології

Постановка проблеми. Відповідно до сучасних соціальних вимог від педагогів з дошкільної освіти вимагають виховувати творчу, інтелектуально розвинуту, ініціативну особистість. Це потребує оновлення змісту, форм, методів і засобів педагогічного процесу ДНЗ. Однією з багатьох умов такого оновлення є використання комп'ютерних технологій. Успіх комп'ютеризації педагогічного процесу дошкільного навчального закладу залежить від підготовлених компетентних фахівців. Вихідні положення щодо підготовки студентів (майбутніх вихователів) до використання комп'ютерних технологій в організації пізнавальної діяльності старших дошкільників окреслені в державних документах, що визначають розвиток сучасної дошкільної освіти в Україні (Закон України «Про дошкільну освіту», Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті, Базовий компонент з дошкільної освіти, методичний лист МОН України «Організація та зміст навчально-виховного процесу в дошкільних навчальних закладах» № 1/9-306 від 06.06.05р.), вимоги державних програм «Я у світі», «Дитина в дошкільні роки».

Аналіз теоретичних джерел. Питання підготовки майбутніх фахівців до використання комп'ютерних технологій розглядається в таких дослідженнях: готовність студентів педагогічного факультету до використання нових інформаційних технологій в професійній діяльності (Н. Диканська), становлення і розвиток комп'ютерної освіти студентів (О. Майборода), формування готовності в майбутніх учителів до використання комп'ютерних інформаційних технологій в професійній діяльності (О. Разинкина, О. Суховірський), підготовка майбутніх учителів до використання аудіовізуальних і комп'ютерних технологій (О. Трофимова). Використання комп'ютерних технологій у педагогічному процесі дошкільних навчальних закладів розглядається в дослідженнях (Ю. Горвиць, С. Дяченко, Є. Зворигіна, М. Левшин, Н. Лисенко, В. Моторин, С. Новосолова, М. Подд'яков, Л. Чайнова та ін.). Деякі аспекти проблеми організації пізнавальної діяльності дітей розкрито в роботах В. Михальської, В. Прокопенко, В. Суржанської, В. Федорчук, Є. Улятовської та ін.

Мета даної статті – висвітлити методику професійної підготовки студентів (майбутніх вихователів) до організації пізнавальної діяльності дітей старшого дошкільного віку засобами комп'ютерних технологій.

Пізнавальна діяльність – це свідомо діяльність суб'єкта, спрямована на пошук інформації про об'єкти та явища реальної дійсності, а також придбання конкретних знань [4; с. 215]. О. Проскура пізнавальну діяльність дошкільників розглядає як «діяльність, у процесі якої дитина вчиться, пізнає різноманітний оточуючий світ» [3; с. 21]. Т. Поніманська її визначає, як діяльність, спрямовану на оволодіння мислительними операціями, пізнавальними інтересами і здібностями [2; с. 87].

Пізнавальна діяльність дітей дошкільного віку мотивована прагненням дитини пізнавати нове, отримувати інформацію про якості, властивості предметів, явища оточуючої дійсності. Завдяки пізнавальній діяльності відбувається пізнавальний розвиток дитини, розвиток її пізнавальних процесів (сприймання, мислення, пам'яті, уваги, уяви). Виступаючи в тісному зв'язку з дослідницькою поведінкою ігрова діяльність дошкільників надає дітям спроможність отримувати досвід функціонування в оточуючому світі. Розвивальне середовище сучасних дошкільних закладів збагатилося новим «предметом-об'єктом»

– комп'ютер. Комп'ютер починає входити в життя дитини через гру, що забезпечує особистісний розвиток дитини, оволодіння нею новими способами дій. А отже, виникла потреба в фахівцях, що здатні з оптимальним результатом використовувати дидактичні можливості комп'ютеру та комп'ютерних програмних засобів у роботі з дітьми дошкільного віку.

Процес підготовки майбутніх вихователів до використання комп'ютерних технологій в організації пізнавальної діяльності старших дошкільників буде успішним, якщо сукупно реалізувати такі педагогічні умови:

1) включення студента в спеціально організовану самостійну навчально-дослідницьку діяльність, спрямовану на усвідомлення змісту і способів використання комп'ютерних технологій як засобу організації пізнавальної діяльності дошкільників;

2) поєднання традиційних та інноваційних форм і методів навчальної діяльності студентів;

3) збагачення уявлень студентів щодо різноманітних можливостей використання комп'ютерних технологій у навчально-виховному процесі сучасного ДНЗ;

4) стимулювання в студентів потребу використовувати комп'ютерні технології в майбутній професійній діяльності.

Розроблений нами спецкурс «Використання комп'ютерних технологій у роботі вихователів дошкільних навчальних закладів» спрямований на усвідомлення студентами різноманітних можливостей використання комп'ютеру і комп'ютерних технологій в оптимізації педагогічного процесу сучасного ДНЗ. Тематичний план спецкурсу охоплює три розділи: «Комп'ютерні технології в педагогічному процесі дошкільного навчального закладу»; «Створення навчальних матеріалів для дошкільників засобами комп'ютерних технологій»; «Організація пізнавальної діяльності дошкільників засобами комп'ютерних технологій».

Упродовж вивчення питань спецкурсу студентам пропонується підготувати доклади та реферати з тем: «Розвиток пізнавальної сфери дошкільників, механізми розвитку», «Використання комп'ютеру як сучасної технології розвитку дитини», «Комп'ютер як елемент розвивального предметного середовища», «Комп'ютер як засіб пізнавальної (пошукової, дослідницької) діяльності дітей»; «Комп'ютер та здоров'я дитини, безпека під час роботи дітей за комп'ютером» та ін.

Починаючи працювати з проблемними завданнями, розрахованими на самостійну пошукову роботу студентів, пропонуємо поступово переходити від простих вправ (складання каталогу наукових праць та статей з проблем використання комп'ютерних технологій як засобу пізнавального розвитку дітей, словника основних понять, аналіз державних стандартів дошкільної освіти щодо застосування в педагогічному процесі ДНЗ комп'ютерних технологій) до більш складних завдань (розробка «Мапи розуму» - комп'ютерні технології у роботі вихователя ДНЗ, розробка програм «Комп'ютер і дитина», «Комп'ютерні технології в навчанні і вихованні дошкільників», «Комп'ютерні технології в сучасному ДНЗ» та ін.). Використання на практичних заняттях новітньої технології «Мапа розуму» надасть можливість студентам більш ефективно структурувати й аналізувати інформацію. Дозволить прискорити процес вивчення навчальних матеріалів, підвищить ступінь запам'ятовування інформації, пришвидшить розробку проектів. Концепція «Мапи розуму» заснована на теорії Девіда Осубела представлення нових ідей, понять або концепцій через вже наявні ідеї, поняття, концепції, досвід. Побудова мапи розпочинається з центрального образу. Центральний образ – це завдання, яке необхідно вирішити, ідея, що потребує розвитку, проект, планування, яке необхідно виконати, інформація, що потрібно запам'ятати. Центральний образ виступає в ролі «стовбура» дерева, від якого відходять «гілки розширення» (декілька товстих гілок цього

дерева відповідають основним, базовим ідеям асоціативно пов'язаним з центральним образом, від них відгалужуються другорядні ідеї – асоціації, від другорядних ідей – асоціації більш низького рівня тощо). Таким чином, у «Малі розуму» реалізується асоціативність та ієрархічність мислення, від загального до часткового [1].

Під час практичних занять рекомендується також задіювати один із найпопулярніших методів навчання і групової роботи – мозковий штурм. Метою першого етапу мозкового штурму є пропонування якнайбільшої кількості варіантів відповідей щодо проблеми яка пропонується до обговорення. Цей етап не припускає критики, оцінювання, пропозицій, а слугує накопиченню ідей щодо розв'язання поставленої проблеми.

Важливо сформулювати проблему у вигляді запитання таким чином, щоб студенти генерували свої пропозиції, відповідаючи на ці запитання. Наприклад, «Чи доцільно використовувати комп'ютерні технології в навчанні, вихованні та розвитку дошкільників». При цьому використовуються такі правила мозкового штурму: кожний може вільно висловлювати пропозиції; учасники висловлюються по черзі, точно і коротко; будь-які пропозиції приймаються і схвалюються учасниками; фіксуються всі пропозиції; не можна критикувати і коментувати пропозиції; можна розвивати попередні ідеї.

У мозковому штурмі велика роль належить педагогу. Він також може брати участь у генеруванні пропозицій, просити учасників повторити або уточнити їхнє формулювання для більш точного і короткого запису, але при цьому не має права змінювати або доповнювати зміст пропозицій. Педагог не повинен наполягати і змушувати учасників генерувати ідеї.

Протягом навчання студенти повинні розробити та захистити навчальний проект «Комп'ютерні технології в роботі вихователя ДНЗ». При самостійній підготовці цих матеріалів вони розробляють власний сценарій, докладний план із зазначенням часу, змісту і послідовності дій. Це підкріплює в них уміння впевнено і цілеспрямовано застосовувати сучасні комп'ютерні технології в навчально-дослідній роботі, а також мати узагальнене уявлення щодо можливостей їх використання в організації пізнавальної діяльності дошкільників, роботі з батьками, обміні досвідом, самоосвіті. По закінченню навчання студенти захищають свої проекти (портфоліо).

Практичні навички студентів закріплюються і удосконалюються під час педагогічної практики з використання комп'ютерних технологій в організації педагогічного процесу сучасного дошкільного навчального закладу. Програма педагогічної практики в дошкільному навчальному закладі передбачає проведення різнопланової організаційно-педагогічної та методичної роботи, обумовленої виконанням посадових обов'язків вихователя групи дітей дошкільного віку. Практика проводиться в VI семестрі. Тривалість практики 4 тижня. Для її проведення обираються дошкільні навчальні заклади, що активно викорис-

товують у своїй роботі комп'ютерні технології. В один дошкільний навчальний заклад розподіляються по 6-8 студентів (по 2 студенти на групу). Практика триває по 6 годин кожного дня.

Форми роботи студентів: спостереження за дітьми, робота з педагогічними працівниками ДНЗ (вихователем, методистом, завідуючою тощо), робота з керівником практики (обговорення результатів та подальшої роботи), вивчення документації вихователя, вивчення форм контролю та діагностики розвитку дітей, документації дошкільного навчального закладу (нормативні документи, робота з батьками, обмін досвідом та ін.).

Мета практики: підготовка студентів до виконання функцій вихователя дітей дошкільного віку, формування готовності використовувати комп'ютерні технології в організації навчально-виховної роботи з дітьми, батьками, працівниками в галузі дошкільної освіти.

Основні завдання практики: учити студентів організувати процес навчання і виховання дітей дошкільного віку відповідно до сучасних вимог педагогічної науки, шукати шляхи його оптимізації, використовувати комп'ютерні технології в професійній діяльності вихователя сучасного ДНЗ; удосконалювати знання студентів з дошкільної педагогіки, психології, фахових методик, інформатики, нових інформаційних технологій; формувати в студентів необхідні вміння щодо застосування комп'ютерних технологій для виконання функцій вихователя дошкільного навчального закладу: планування навчально-виховного процесу; організації пізнавальної діяльності дітей дошкільного віку; проведення діагностики рівня компетентності по лініям розвитку дошкільників; здійснення інформаційно-педагогічного спілкування з батьками, іншими фахівцями з дошкільної освіти щодо оптимізації процесу виховання і навчання дітей дошкільного віку (обмін досвідом); створення навчального матеріалу для дошкільників; використання інформаційно-пошукової системи Інтернет для вирішення педагогічних завдань; виявляти труднощі, що виникають при використанні комп'ютерних технологій у педагогічному процесі ДНЗ, знати вимоги до безпечної роботи дітей за комп'ютером; виховувати у студентів любов до педагогічної професії, стимулювати до поглиблення педагогічних знань та розвитку педагогічних здібностей; формувати комунікативні вміння, швидко встановлювати контакти з дітьми, батьками, педагогічними працівниками, розв'язувати конфліктні ситуації; учити проводити експериментально-дослідну роботу на основі психолого-педагогічного спостереження за дітьми; удосконалювати уміння студентів аналізувати власну діяльність, визначати ефективність педагогічного впливу, самостійно знаходити шляхи її покращення, стимулювати до поглиблення професійних знань, прояву педагогічної творчості.

Таким чином, впровадження методики реалізації виокремлених педагогічних умов сприяє оптимізації процесу підготовки майбутніх вихователів до використання комп'ютерних технологій в організації пізнавальної діяльності старших дошкільників.

Література та джерела

1. Карты ума. Mind. Manager / [ред. В. И. Копыл]. – Минск : Харвест, 2007. – 64 с.
2. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Т. І. Поніманська – К. : Академвидав, 2006. – 456 с.
3. Проскура Е. В. Развитие познавательных способностей дошкольника / Е. В. Проскура. – К. : Рад. шк., 1985. – 128 с.
4. Психология детства : учебник / [под ред. члена-корреспондента РАО А. А. Реана]. – СПб. : прайм-ЕВРО-ЗНАК, 2003. – 368 с.

В статті автор уточняє поняття «познавальна діяльність дошкільників». Описує процес підготовки студентів (будущих вихователів) до організації познавальної діяльності дітей методами комп'ютерних технологій

Ключевые слова: подготовка студентов, познавательная деятельность дошкольников, компьютерные технологии

Author specifies the concept «cognition activity of children of preschool age» in the article. Author describes the process of student's (future teacher's) training to use the computer technologies in organization of children's cognitive activity

Key words: preparation of students, cognition activity, children of preschool age, computer technologies